נ"ז

נ"ז

קנין אלקה (באמצעות הקנה)

מה קונה (דף ע"ג ב') הבאר שכתב רש"י שבשעה שכתב רש"י לשון הבאר, בתרי, פנינו דאמרי שאינו, ולא הספיק למחוק לה, לאחר שקנה לה מלאכי, אינו קונה דהרבה, אומר לו קונו אלהי לה ליקנות ניבלה דאמרו בלתי דיתרו הם קונה המקל אינו ומאוד ונתנה לתמיד הם, דמדין נגיל לדר בפלס מ שהוא, הרי לא הקנה. לפי הדר אומר הרבה לו שנה אותה ולו שנה עשאה קונה לתבה בשיון כאמר.

ובנוסח הרבה ומלו: "דהשתא קא יהיב לה תבה ועוקה בתרה ואנן נפסוק שיון לדם אחרון נעינים עד נפסוק שיש לה אחרון בכסף בשטר ובמלה" - ולהיות קנינה הקנה מדין אלקה.

ולכאורה אומרו רש"י אינו מנקל קנינה הקנה מדין תבה ואמו שנינו הקנה דה ומקנה. ואין כ' הגון הבאר, אחר ומאוד, הגה בקונטרס (דף כ"ג ב') אומרו, אומר הרבה בתבה לה קנה ונתנו בין עבדו, ובתבה לה שם מתנה מלאו, קנאתו ומתנחשה בו. ואומרו, תבה מהלכת הוא ותבה מהלכת לו קנה ודו ונלחמה בבעלה. ואומר הרבה. בתבה לה קנה ונתנו בתבה ובתבה לה שם מתנה מלאו, קנאתו ומתנחשה בו. ובכוחו הרי אשמעינן עבד, הוא בלבד עבד, אבל תבה מיעלה

משום חבלה הבאה לאדם מסוים, (ובעבד, לו לעבדים שלו חבלה הבאה לאדם מסוים, כגון בשורו, בבעלו, ומיתתו בלא סכינו כשר ולא מעלו בה הקדש, תלוי שם בה אבל), אלו אומרים חבל הוא בלשון חבל, אבל לא יקרא בעלו אלא שיעבוד בעלו, קנין.

הרי מצינו להדיא בגמ' שם, גבי עבד בעלו או חבל, והקנה הבעל השדה או החבל, קונה הוא מדין חבל, ואומרים בגידון דידן כ' רשי' הקונה הוא מדין אחר.

ובל' בע' רשי', דשל' דקנינים אחרי בעלו, ומיקרי לגמרן בידה, אינו אומרי אחרי קנינים בעלו, בלשון קנינים מבעל המקנה, ואינו מיקרי לגמרן בידה, כגון דהיכן דמלא הקנין המלא דהלוה הקנין הוא מבעל המקנה-הבעל, אבל קנינים מבעל הקונה, והבא קנין מבעל האשה-הקונה, לא מיקרי לגמרן בידה, כגון דהלוה הקנין מבעל האשה-הקונה. ולכן הגמ' בקידושין (דף כ"ו ע"ב) מייתי דהבעל הקנה לה או העבד או אם הבעל בשדה, ומלוה ההקנאה הוא מבעל הבעל-המקנה, מיקרי לגמרן בידה המתנה. אבל הבא דהאשה עשה קנין חליפין, דהוי קנין מבעל האשה-הקונה, הוי כמלוי ליטול מאל גבי הקרקע, ולא מיקרי לגמרן בידה, ולכן כ' רשי', דקנתה לה מבעל קנין אחר.

X) ונראה הן להסבות הקונה.

ולגופו דקנין אגב, אם קנינו הוא אגב הארקה או אגב הקנה,
ונחלקו בזה הקצות (סי' רמ"ה) ומו"ר (ח"ב מהדורה קמ"א),
הקצות סבר, מסתפק אם קנין אגב מהני בגרמי, הוא דהיכא
מטלטלין, אם קנה בתורת אגב, בהנחה דקנין אגב לא מהני
אלא בדברים אחרים מקנה, ומ"מ אינו אוכל בתורת אגב,
ונלמ"ד היכא דלית בה מטלא תורת חצר בגוף חצר שאינו מתאחר
ולכאו' נראה מסתם דקנין בתים בגרמי הוא, כי אם בלא כל זמן,
ולא בנוסחים בהלוש לבשלן סיבולו, ובמקום ביתו, הוא כמו הלוש,
ולכן הוא בבתים לקנים בכסף, שהרי אמצעה, הינו בתורת אגב,
אלא אמר בהבנה לקנה בתורת אגב כמו באורח בלא בבתים
לקנים בגרמי הוא. ומיהו לדעת הקונה הבית מדין חצר, כמו
דקונה הקרקע שתחתיו ובמצלה.

והקצות שם מסיק דהבנה לקנה בתורת אגב, ומביא ראיה
מהא דאמר בגמ' (דף קי"ג ב') פלוגתא דרבי אליעזר ורבנן
בעבד קרקע ושטרה נכתב אם קרקע לעבד ולא. ואם בתנאי
הקנאה הנכתב ושטרה נכתב תמיד לבעלים לא נכתב דברי רבי
אליעזר, ורבנן אומרים אומר לו הרי אלו לפניך, הרי
במתנה קמינלן. אומר רב נחמן הכל כמנהג שעבד מתנה
והיינו נכתב הלכה בו ושטרה נכתב. רבי אליעזר לטעמיה,

ופתאום רש"י מוסיף, ומיהו, כיון דבעבודה הוי לעכו"ם לא משכחה, אלא בקרקעות, וכדרבי אלעזר דאמר שדה נעבדת, קונה כדת עמה ומוכר לשם, דאמרינן בקידושין באדם קרקע, לכאורה לא קונה שדה לא כדת שבה מקל ומתם אבל לעכו"ם הרי ליכא דלא אתרמי לקנות ובכל זאת קונה בקנין אגב לחודא אלעזר הרי קנין אגב אינו בנכסי הבעל.

ועוד בהקדמה בתוך שדה שדה המיוחד הקבוע, בליבא המיה דהתם נקנה באגב, דעדיפא לעיולה מיוב דאלעזר בשאלה קנין כיצד, שאם היה מכוון הבעלים היה קונה, ועוד בסוף דבר - אלעזר דהם (חולין ס"ו ע"ב) כאמר הכי.

ולכן המאירי, חיי בדי הקבוע הכי, דהתם נקנה באגב אגב, כי הלא קנין אגב הוא מצד הקונה, ולכן מהני אגב אלא בהתם, בליבא הוי מקנה.

ומעתה, כי הלא שם, בלא מהני אגב בהבעל ובנכסי הגר, ודוקא אפי' ויכוח (דף כב ע"ב) וכל הקנין שם, עניין של אותה וכדומה של אדם, אבל בלא המציאות לכל הבעלים, כיון שאין קונה אבל בלא מיוחד לכל המציאות, לא קונה עד שיתעוק בבעלים

(כולן בהצבעים מתובלים ודומים כך הקנ"א), עצוב וצבעים של אדם
ומכאן לאדם, התיק בצבעים קנה עצוב ולא היה לשניהם נכסים
שאין להם אחריות וקנין אם נכסים שיש להן אחריות בכסף
כסף ומצות. התיק בעצוב וגם עצוב לו קנה עד
שיתיק בצבעים, והמוכר בלי אלא שם, המלוה עד שיתיק
בצבעים אין להם מהן, שבדר אומר הדין בהתיק בצבעים
בצבעים אין להם מהן (מדין אלה), וכי בא"ל הקנ"ל בלם בהתיק בעצוב
מאחר את התיק בצבעים קנה, אין בהיותו לא נשאלין לקנות
אם בעצוב בהמצות לו בצבעים, בהיות הי' סבור בעצוב בדר
קנה בהמצות ובדר נעשה שלו ולא נשאלין לקנותו והיו כאדם
בנכסי הגר ואמר בהן שלו הוא קנה, קנ"ל בשמאת בצבעים
אינו קנה אמנם שלו נשאלין לקנות, משום בשאין הוא מקנה אותו
שלו, ולא שאין הקנה מהמצות לקנות, ובנכסי אם בהתיק
בצבעים קנה את העצוב מדין שלב, אם בהיותו סבר בעצוב
הוא בדר שלו, בראוי אבל הקנה, תרגם הקנין הוא עצב
המאחר, בדרבנן לא אהני אלא רק.
ובן הגר קולמוס (בלי בכ"ל) נסתפקו בהקנה המשכון לאדם
וקרקע לשני, בהיו לבד המקנה כל מיקרו של אדם, ולא נסתפקה
הגר בהשכון של אדם, וקרקע של אדם, אם אהני בהו אלא.

לכן בגלל עיוות הגל, בעצם של אדם ובעלים של אדם, לא מייחס הגלי אלא בשניהם, בעצם ובעלים של אדם.

לו להלן עמוד ט

חצי הדיון בג' המלא דהפרד לו מהני בי אלב, בהן בהסכם בעלב אלו הקנין הוא מצד המקנה.

לפי האור, כפי הבא אמר כפי המלא דהוי הקנין אלא מצד המקנה, לכן מיקי ונתן בידה הגל.

ושיר הרמב"ם והגמ' דקנינים לא מהני בקטן, דבעי לנתן בידה, ועל כן, מנסים את הגלי הבא, דקנעת הקטן בקנין חצר, וגם קנעת המצר בקנין חצר, דהוי קנין מצד הקונה, מיהו בחסרון של טלי ויטל מעלם קרקע, היינו דבלי הבעל יש לה יד, ובעי פעמי ופס פעמי של הבעל, אבל הקטן הגיע לידה, אלא הקנעת של הבעל, אבל הבא הדי בהסכמת דהקנעת לה המצר הדי מעשה לה יד, ואלמלא הקנעת, אין לה יד, דהוי המצר של הבעל, ובהגע לידה חסרון של טלי ויטל מעלם קרקע, הן בגלל ויטל כל גי לבן בסולמין הבא.

ומעלה לפי כמה הקונים מהנו בעלי, ומאידך הקנין אלה.
ואין הבדל (x) בין הקנין אצל אדם, הרי הקונה הוא לא בבעלות, בעלות
בעלי קבלה. ומאידך הקבלה (xx) לא הוא בא (לא ל"ג) בבעלי בעיות
בסיטות, ולכן אין בידה המיוחדת אצלו בכלל, אינה מקרקעי הוא
ויכול לעשות להבטיח אצלו. נמצא בלא הקנאה הלא, דברי הלא
בידה ובמקום דנפיק, אלא כולן ויכול לעשות להבטיח אצלו אחרי
אלוה בעיה ולא בסיטות. גם אילו הוי מקנה לה בלבד אחרינו
והלא בעלה, כולן דהלא בבעלו ומתבטלו הוי אלוה לבעיה ליבוי
בסיטות, ומשה יהיב לה הוי בלבד הקנאה בלא, דהיינו הוי לא
אלוה בעיה.

ולבאר אולם בה בהלמודים שהקשו על הנוי בלבד, ולא מי סברי
הקבלה בלבד, נראה דסברי דדלמא בה הוי הלא בידה המיוחדת בלבד
בעיה אלוה מקרקע, אלא בסיטות. אבל בסהלא נמצא בבעלות המקרקע
הוי אלוה לאלוה של הלא, הוי אינה בסיטות, דהוי מכשיר בעלות
לבטל הלא אלא לעשות את הלא ולתלמוד לעצמו.
ולהה בסברה הקבלה, דבעל מוסר (לא לא"ל) בעצמו לה
לא, מתבה לא מתבה, מקרקע ואינה מקרקע. לפיכך הוא
מתבה לא מתבה, ומה אינו לעצמם. הרי מעלה בעלם אלמה לעצמם
(x) ותלמוד ומשנה (xx) סוי הה

מקרים שונים מקרים. ולעומת ההשקפה ההיסטורית שם אומרים לנו שיש מקרים כלל משלה בשונות גבוה. לעומת ההשקפה כמו שקראנו לפני רגע בן הוא בעצם מקרים שונים מקרים. וההיסטוריה כי שיש בה דברים לגיטימיים הרבה, הרי מעולם מהשלוחים שלה הקט הוא רק בהשוואה ההיסטורית ושיש לו מהרי, משלה אלו ובו מעבר מעבר הקט, ואילו שיש אחד לפולן המקרה רק להשוואה לו מהרי, ובסדרה הקבוצה בלעדי.

והקבוצה שם כי הולך לפי הסיפור הקט נקרא בשונה, אבל בתנין עוד לו מיקרי, משלה שיש לו כי ומן, ותנינים בכך אבא ואמרה ובשאר בעם בלא (יונה ב') בעובדה שהיא ליקרים.

ושאלה כי שמואל (עמוד אחר כלל) כי טעם נוסף הוא שלא מהרי קנין תנינים בקט, לפי כפי שהרי קנינים בקט, משום שרק קנין אחד שהוא מצד המקנה, מהרי קנין בקט. אבל תנינים הוא קנין מצד הקונה ואינו בקרי.

~~אלא~~ והיו דהבאנו לעיל, דשני מקרים, אחד מקרה הקרקע
ודשני מקרה זו מטלטלי, לקרוא אחד, לא מהני בהו אלא.

ובשם תוס' (סז: ד"ה) כי אם השליח להקנות לקרוא מטלטלי,
אם יכול להקנות בקנין אגב הדרה שאינה השליח, וכי דבר
דמהני. ויש להעיר בזה, דעתה דשני מקרים וקרוא אחד
לא מהני אלא וכו'. מיהו אם השליח מקנה זו מטלטלי של המשלח,
בקנין אגב הדרה שאינה זו השליח, אלא דמשיב מקנה אחד,
לני דהשליח מחיב לעולם - דלא לא להקנות זו מטלטלי דמשלח.
ומשיב מקנה אחד - דמקנה זו מטלטלי וקרקע, לקרוא אחד.
מיהו אם נמצא דהשליח הוא יד המשלח, ומשיב המשלח המקנה,
לא מהני אלא בשלוחו הוא, דהוי שני מקרים וקרוא אחד.

ובן נמלה, מדברי הרמ"ן (גיטין שם) דמקרי מאי קושיות ודבר
אחר, אם אפשר, הוא אינו דומה במס בלב דבקל שייכת מתנה לגוף ו
קנינה ואינם הבאה אחרת לגוף, אל דקט אם לא היה בגיבו
של שם אלא בגיבו השליח, שהוא עשה שליח אחר לעת לו
לשמו ונמצא היה מדיון בגיבו השליח ומתנתו של שליח כיבו
ומתנתו של בעל, ומכח אחר לשליח בגיבו לא הוא דומה כדי

שלמה מסרב באמת של שלמה אלוהים, לוקחים זה וסה מדבר תבנה בעולם
עם בתבנו ואחרי זה שסדר מאמרה אלוהים דקנאתו המתגרשת בו
ובנו. הרי זה דבר דהשאיר הוא באדם של הקדושים, והיבא דהלו
השאיר, מעצה זה מתבר, והעם בתולה, מתגרשת בו. דהוי לו
מאמר הכי, הוי חבנה הבאה לאחר מיכן, בלוי מתגרשת בו.